

مدیران کل محترم اجرای تعزیرات حکومتی سراسر کشور رؤسای محترم شعب تجدیدنظر عالی و ویژه قاچاق کالا و ارز رؤسای محترم شعب بدوی و تجدیدنظر ملی

باسلام و احترام؛

با توجه به آسیب‌شناسی صورت گرفته، در خصوص حدود مسئولیت کیفری اشخاص حقیقی و حقوقی، توجه و اهتمام نسبت به موارد آتی در فرآیند دادرسی شعب سازمان ضروری است:

(۱) لازمه تحقق مسئولیت کیفری شخص حقوقی، ارتکاب تخلف توسط شخص حقیقی می‌باشد و شخص حقوقی بالذات و مستقلاً نمی‌تواند «مرتکب تخلف» گردد، اما چنانچه شخص حقیقی «به نام یا در راستای منافع شخص حقوقی» مرتکب تخلف شود، شخص حقوقی نیز به عنوان «متهم پرونده» تحت تعقیب قرار می‌گیرد. بدیهی است عدم شناسایی هویت شخص حقیقی مرتکب تخلف (در موارد تحقق آن با ترک فعل و امثال آن)، مانع توجه اتهام به شخص حقوقی و صدور رأی مقتضی نمی‌باشد.

(۲) شعب رسیدگی از حیث تشریفات دادرسی در اجرای ماده ۶۸۸ قانون آیین دادرسی کیفری، در صورت وجود دلایل کافی مبنی بر توجه اتهام به شخص حقوقی به شرح فوق، به شخص حقوقی (حسب شناسه ملی) اخطار می‌دهند تا نسبت به معرفی نماینده قانونی و یا قراردادی خود اقدام نماید. عدم حضور نماینده شخص حقوقی، مانع ادامه رسیدگی، صدور رأی و اجرای آن نخواهد بود. برابر تبصره ماده مذکور، فردی که رفتار وی موجب توجه اتهام به شخص حقوقی شده است، نمی‌تواند نمایندگی آن را عهده‌دار شود.

(۳) به موجب ماده ۶۸۹ قانون فوق‌الذکر، حضور نماینده شخص حقوقی جهت تبیین اتهام، تنها برای انجام تحقیق و یا دفاع از اتهام انتسابی به شخص حقوقی است و هیچ‌یک از الزامات و محدودیت‌های مقرر در قانون برای متهم، همانند قرارهای تأمین در مورد وی (نماینده شخص حقوقی) قابلیت اعمال نخواهد داشت؛ لکن در مورد شخص حقوقی متهم به قاچاق، در صورت توجه اتهام صرفاً یکی از قرارهای تأمین موضوع ماده ۶۹۰ قانون مذکور صادر می‌شود.

(۴) پس از تکمیل تحقیقات و ختم رسیدگی، شعبه علاوه بر متهم حقیقی، در مورد متهم حقوقی پرونده نیز مبادرت به اتخاذ تصمیم می‌نماید و اصولاً صدور رأی محکومیت شخص حقیقی بدون محکومیت شخص حقوقی و بالعکس (غیر از فراز آخر بند ۱ این بخشنامه) ممکن نیست.

(۵) صدور قرار موقوفی وفق ماده ۶۹۲ قانون صدرالذکر نسبت به شخص حقوقی در فرض انحلال غیرارادی نیز مانع تعقیب و صدور رأی در مورد شخص حقیقی متهم نیست.

۶) مراد مقنن از عبارت «اگر قاچاق توسط شخص حقوقی ارتکاب یابد...» در صدر ماده ۶۷ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز نیز «توجه اتهام» به شخص حقوقی به شرح فوق است.

۷) در صورت توجه اتهام قاچاق به شخص حقوقی و در جمع ماده ۶۷ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز با تبصره ۲ و ۴ آن:

الف) چنانچه «مدیران و کارکنان» شخص حقوقی «مأمور به خدمات عمومی»، «مرتکب قاچاق» شوند، شعب سازمان بر اساس تبصره ۲ ماده ۶۷ قانون مرقوم، علاوه بر مجازات قاچاق متهمان پرونده، «حکم محرومیت یا انفصال از خدمات عمومی غیردولتی» افراد مذکور را حسب مورد نیز صادر می نمایند.

ب) به لحاظ تعیین «مجازات انفصال از خدمات دولتی» برای «مدیران و کارکنان مؤسسات وابسته به دولت» در تبصره ۲ ماده مرقوم که از صلاحیت شعب سازمان خارج است، طبق صدر ماده ۴۴ قانون فوق الذکر عمل می شود.

پ) اگر «مدیران شخص حقوقی» بنا به تعریف تبصره ۴ ماده ۶۷ همین قانون، مرتکب قاچاق نشده باشند لیکن از ارتکاب قاچاق، علم و اطلاع داشته باشند، با توجه به ارجاع تبصره ۴ این ماده به قانون مجازات اسلامی (ماده ۱۴۲ آن قانون، با توجه به مشروح مذاکرات مجلس در خصوص تبصره مذکور) مجازات مدیر مطلع بر اساس مجازات «مباشر» تعیین می شود.

۸) از آنجا که مجازات تبعی «محرومیت موقت (تا پنج سال) از تأسیس و یا مشارکت در اداره شخص حقوقی» در تبصره ۱ ماده ۶۷ قانون مذکور پیش بینی شده است، شعب اجرای احکام موظفند مراتب را به اداره ثبت شرکت ها اعلام و پیگیری نمایند تا مرجع مذکور از مداخله مجدد افراد مزبور در تأسیس یا مشارکت در اداره شخص حقوقی ممانعت به عمل آورد.

نظارت بر حسن اجرای موارد مذکور، به عهده مدیران کل محترم اجرایی است.

سید حمید شاهچراغ
معاون حقوقی و امور مجلس

رونوشت:

- جناب آقای دکتر اصائلو معاون محترم وزیر دادگستری و رییس سازمان تعزیرات حکومتی: جهت استحضار.
- جناب آقای ذاقلی قائم مقام محترم سازمان و سرپرست معاونت برنامه ریزی و نظارت: جهت استحضار.
- جناب آقای طاهری کدخدا مدیر کل محترم حوزه ریاست و هماهنگی امور استان ها: جهت اطلاع و اقدام لازم.
- جناب آقای یوزباشی مدیر کل محترم امور حقوقی: جهت طراحی فرآیند دادرسی مربوط و پیوست آموزشی.
- جناب آقای جواهری مدیر کل محترم رسیدگی به شکایات موضوع ماده ۲۳: جهت اطلاع و اقدام لازم.
- جناب آقای کیانی مدیر کل محترم امور قاچاق کالا و ارز: جهت اطلاع و همکاری با اداره کل حقوقی.
- جناب آقای لشکری سرپرست محترم اداره کل امور بهداشت، دارو و درمان: جهت اطلاع و اقدام لازم.
- جناب آقای عبدی پور مدیر کل محترم امور اجرای احکام: جهت اطلاع و اقدام لازم.
- جناب آقای قاسمی مدیر کل محترم آمار و فناوری اطلاعات: جهت اصلاح فرآیند دادرسی پرونده اشخاص حقوقی در سامانه.